РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 24-го МАЯ 1919. Ч. 61. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MAY 24, 1919. No. 61.

ЛЯЦЬКА ОРДА НАСТУПАЄ НА УКРАЇНУ.

Українські делеґати внесли рішучий протест проти розбишацького нападу Ляхів.

Мирова конференція грозить Ляхам здержанєм висилки поживи до Польщі.

Президент Вілсон має оголосити своє становище щодо українсько-польського спору.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН МАЄ ОГОЛОСИТИ ЗАЯВУ В СПРАВІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.

ПАРИЖ, 22. мая. — Сподівають ся, що президент Вілсон оголосить нині заяву в справі польсько-українських военних операцій.

УКРАЇНСЬКА РОЗЕМНА КОМІСІЯ ВНЕСЛА ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЯКІВ.

Головна економічна комісія проектує здержати висилку поживи до Польщі.

ПАРИЖ, 21. мая. — Українська роземна комісія вислала до мирової конференції острий протест проти польського наступу в Галичині, який Поляки перевели по угоді, заключеній в Парижи в справі припинення военних операцій.

Премієр Падеревскі не був всилі додержати приреченя, даного аліянтам, що розем буде виконаний, і се спричинює аліянтам великі клопоти.

Головна економічна рада предложила нині проект, щоби тим державам, котрі просять о посилку поживи, але помимо приреченя дальше воюють, відмовити помочи. Тепер Польща дістає поживу і бавовну. Економічна комісія правдоподібно здержить дальшу висилку, доки Падеревскі не приїде з Варшави і не пояснить причин, задля яких польський сойм злегковажив собі розем.

Представники Українців і Поляків ставили ся нині перед раду „великої чвірки", але не прийшло до жадного рішеня в справі положеня.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ РАДИТЬ НАД УКРАЇНСЬКОЮ СПРАВОЮ.

Українська мирова делеґація грозить, що відїде з Парижа.

ПАРИЖ, 22. мая. — Президент Вілсон і провідники аліянтів повзяли на вчерашній конференції рішене в справі трудного українського питаня і в протягу короткого часу подадуть його до відома, як се доносять нинішні вісти.

Незвісною річию є, чи через повзяте рішене, о скільки се дотичить мирової конференції, будуть вже остаточно полагоджені домаганя Поляків і Українців. З деяких політичних кругів доносять, що головна рада мирової конференції, велика чвірка, буде ожидати приїзду премієра Падеревского до Парижа, заки повізьме остаточне і цілковите рішене.

Вісти, які надійшли до Парижа, вказують, що Поляки помимо спротиву зі сторони Падеревского ведуть дальше війну проти Українців. Головна міжаліянтська комісія економічна піднесла справу, чи вона має дальше уділяти поміч Польщі, коли ся злегковажила собі поручене аліянтів і продовжає боротьбу зі сусідами.

Міліон Українців в Америці ожидає нетерпеливо висліду спору. Конгресмен Джеймс А. Геміл, як доносять, приготовляє протест до президента Вілсона.

Головна українська делеґація грозить, що відїде з Парижа, коли конференція не підійме рішучої акції, щоби повздержати Поляків.

ЕКОНОМІЧНА РАДА ВИСЛАЛА ПОЛЬЩІ ПЕРЕСТОРОГУ.

Грозить позбавленем економічної помочи.

ПАРИЖ, 22. мая. — Польща одержала пересторогу від економічної ради, що на случай, коли Польща проти порученя мирової конференції буде дальше вести війну, дальша економічна поміч для Польщі буде здержана.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОПИНИЛА СЯ В ТРУДНІМ ПОЛОЖЕНЮ.

Пляни мирової конференції, щоби зєдинити Поляків і Українців до боротьби проти большевиків, розбиті.

(Після кореспонденції Клінтона В. Ґілберта).

ПАРИЖ, 22. мая. — Наглядним доказом щодо трудностий мирової конференції, щоби привернути мир в Европі, є становище польського сойму проти премієра Падеревского, який повернув до Польщі в характері відпоручника мирової конференції, аби намовити Поляків до заключеня мира з Українцями.

Падеревскі підняв ся сеї задачі нерадо, маючи переконане, що його нарід не прийме услівий. Він старав ся переконати членів мирової конференції, що одною з конечних справ, аби зробити тепер з Польщі правдиву державу, є побіда над котримсь заграничним ворогом. Він просив о дозвіл мирових делеґатів, щоби вони позволили Польщі розправити ся оружем з Українцями і звести з Чехами боротьбу о Тешин. Падеревскі, заявив, що після його переконаня було би щастем для Польщі, коли би Німеччина відкинула мир, щоби Поляки могли побити Німців на сході.

Погляд премієра Падеревского про положене виробив ся правдоподібно в наслідок подій після його повороту до Польщі. Помимо великого поважаня Поляків для Падеревского сойм відкинув його предложене щодо мира з Українцями.

Положене в Польщі розбило пляни мирової конференції, щоби зєдинити Польщу і Україну проти большевиків в Росії.

УКРАЇНЦІ СКЛАДАЮТЬ ВИНУ НА АЛІЯНТІВ.

Український премієр, Голубович, робить аліянтів відповідальними за наслідки.

ВІДЕНЬ, 20. мая. — Між Поляками і Українцями ведеть ся у східній Галичині дуже завзята боротьба, як се доносять вісти, які одержано зі сього краю.

Премієр західно-української держави, др. Сидір Голубович, обговорюючи теперішне положене, заявив, як се подає одержаний тут телеґрафічний звіт, отсе:

„Нерозумна політика аліянтів у спомаганю Поляків є відповідальна за теперішне положене. Аліянти заявляли, що армія ґен. Галера не сьміє бути ужита проти нас, але се стало ся. Премієр Падеревскі відграє комедію, грозячи уступленем з причини, що не може додержати свого приреченя".

Заява премієра Голубовича кінчить ся отсими словами:

„Кров тисячів Поляків на Україні спаде на голову тих, котрі ведуть або позволяють на напади і нищеня надій України стати вільною".

ЛЯЦЬКА ОРДА НАСТУПАЄ НА УКРАЇНУ.

Польські війска заняли Самбір і Дрогобич та зближають ся до Стрия.

ВАРШАВА, 20. мая. — Польські війска заняли Дрогобич, Борислав і Миколаїв над Дністром, як се доносить нинішний урядовий рапорт польського ґенерального штабу. Польські війска перейшли коло Розвадова через Дністер.

Зміст рапорту звучить:

„Польські війска переводять з успіхом наступ проти Українців в Галичині. Наші війска заняли Дрогобич і Борислав. Нафтові закопи в Бориславі найдено ненарушені.

„Польські війска здобули Миколаїв і в околиці Розвадова переправили ся через Дністер. Вони є тепер в посіданю гостинця і зелізничого шляху, які ведуть зі Львова до Миколаєва. Здобуто велику скількість военних матеріялів. Полонених доси навіть не числено. Неприятель утікає серед переполоху. В містах, занятих Поляками, панує велика радість; сотки добровольців зголосило ся в Самборі до польської армії".

ПОЛЯКИ МАЮТЬ НАМІР ЗАНЯТИ ЦІЛУ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Українська делеґація мала прибути до головної кватири польської в справі розему.

(Після кореспонденції Камерона Макензі).

ВАРШАВА, 19. мая. — Польські війска, посуваючи ся з майже неімовірною скоростию, заняли майже в цілости нафтові терени у східній Галичині. Перед вечером вони получать ся з румунськими війсками правдоподібно в Чернівцях (146 миль на полудневий схід від Львова, на полудне від ріки Прута).

Українці просили о розем і українська делеґація находить ся тепер поза польською боєвою лінією, щоби вести переговори в справі здержаня военних операцій. Є зовсім певним, що Поляки зажадають між услівями розему занятя польськими війсками і тої малої частини східної Галичини, яка доси ще не находить ся в руках Поляків. В сей спосіб Поляки осягнуть на сім фронті все, чого бажали.

У Варшаві панує нечувана радість. Плякати, які доносять про здобутє Борислава, розліплені по цілім місті.

В якім відношеню до аліянтів опинив ся з приводу успіхів польської армії Падеревскі, який прирік їм, що Польща не буде переводити наступу у східній Галичині, такими річами ніхто нині не займаєть ся. Ціла Польща думає нині о великім народнім сьвяті з приводу великої побіди над Українцями. Всякі політичні наради зістали відложені на завтра якраз тоді, коли Падеревскі перед своїм виїздом з Варшави до Парижа буде промовляти в соймі, який помимо опозиції зі сторони Падеревского видав приказ до безпроволочного наступу у східній Галичині.

Подробиці про военні операції ще не є звісні, але з вістий, які надійшли до Варшави, показуєть ся, що в пятницю рано Поляки, користаючи з перерви в українських нападах, які тривали від тижня, розпочали загальний наступ на боєвім фронті коло Львова, посуваючи ся в полудневім напрямі. Польські війска йшли так довго наперед, доки не осягнули своїх політичних і військових цілий. В протягу трох днів польські війска посунули ся майже 100 миль наперед.

Українці, як се подають вісти, ставили лише дуже слабий опір підчас оборони Борислава.

Треба надіяти ся, що завтра рано буде проголошений розем на цілім боєвім фронті. Проголошене розему, як се тут думають, буде без сумніву радо повитане в Парижи, а то передівсім Англією і Злученими Державами, які найбільше наставали у своїх домаганях, щоби заперестати военні операції у східній Галичині.

На дві справи, які стоять в злуці з польським наступом, належить тут звернути увагу. Перша, — війска ґен. Галера, щодо яких Падеревскі приобіцяв, що вони не будуть ужиті у военних операціях проти Українців, були лише в резерві і сповняли службу на меньше важних фронтах. Друга — всі критики кажуть, що польські операції були управненим вислідом випадку в Тешині, де Чехи недавно тому здобули углеві терени і самовільно оголосили ся їх властителями. З того приводу Чехи не мали ніяких клопотів і ніхто їх за се не карав.

Щодо премієра Падеревского то треба завважити, що хоч воно виглядає, що його становище щодо справи Галичини було злегковажене, то се не підкопало його величезної популярности. Польща уратує свого премієра, коли се буде можливе до зробленя.

ПОШЕСТЬ ТИФУ ПОШИРЮЄТЬ СЯ НА УКРАЇНІ.

Богато случаїв смерти серед полонених, які повертають з Росії.

ВІДЕНЬ, 21. мая. — Тиф прибирає великі розміри серед большевицьких війск, які ведуть военні операції проти східної Румунії, а також серед війск і населеня України, східної Галичини і Львова.

Е. А. Фрік, швайцарський представник міжнародного Червоного Хреста, прибув до Відня, набавивши ся недуги тифу. В марті і цьвітни перебував він в Галичині і на Україні. Поміж 2.000 австро-угорськими полоненими, які повернули з Росії і були задержані Чехами, одна десята часть померла на тиф. Так богато полонених померло у зелізничих возах, що їх товариші повикидали лише трупи з возів, полишаючи їх непохоронених здовж зелізничого шляху.

Заходить небезпека, що тиф кинеть ся також і серед польських жовнірів в армії ґен. Галера, яка находить ся тепер в околиці нафтових теренів, котрі вона обсадила. Шпиталі у Львові є переповнені хорими на тиф.

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ОБЛЯГАЮТЬ КИЇВ.

Троцький стоїть особисто на чолї оборони міста.

КОПЕНГАҐЕН, 22. мая. — Українські війска облягають Київ, який находить ся в руках большевиків, як се доносять нинішні вісти.

Вісти подають, що большевицький міністер війни, Лев Троцький, особисто обіймив команду над війсками, які боронять місто.

ГРІЗНЕ ПОЛОЖЕНЄ ҐЕН. ПЕТЛЮРИ З ПРИЧИНИ НАСТУПУ ПОЛЯКІВ.

Успішний наступ большевицьких війск в Бесарабії.

ВІДЕНЬ, 19. мая. — Большевицький наступ в Бесарабії проти Румунів відбуваєть ся дальше з успіхом, як се подають вісти, одержані з українських жерел, а то з причини, що українські війска під проводом ґен. Петлюри не є всилі переломити большевицького боевого фронту в напрямі Киева.

Положене ґен. Петлюри, як доносять, є безнадійне, бо він втратив тепер поміч 50.000 західних Українців, які борють ся без успіху проти польської армії ґен. Галера на полудне від Львова.

Вісти доносять, що Румунія находить ся також в грізнім положеню, бо угорські большевики лагодять ся до наступу проти неї.

Положене Українців є ще більше грізне з причини, що війска московського савета зближають ся до Тернополя, підстави во[...]х операцій Петлюри.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ВЕЛИКА БИТВА НАД ВОЛГОЮ.

Большевицькі війска розпочали протинаступ проти армії адм. Колчака.

ПАРИЖ, 21. мая. — Большевики згромадили більшу частину своїх оружних сил проти армії адм. Колчака і на схід від ріки Волги розпочала ся велика битва, як се доносить большевицька бездротна телеграма з Москви.

Большевики признають, що були приневолені уступити назад на мурманськім і архангельськім фронті, як се доносить бездротна телеґрама з Москви до Белї Куна, провідника угорського савета. Але телеграма замічає, що большевицькі війска розпочали успішний протинаступ.

Адм. Колчак вислав дипльоматичних представників до Білгорода. Сербське правительство має намір вислати до Омска до протибольшевицького правительства свого посла.

Петроґрад лагодить ся до оборони.

СТОКҐОЛЬМ, 21. мая. — Шведський кореспондент з Петроґраду доносить нині, що там утворено під проводом Зіновієва „Комітет оборони пролетаріяту".

Сей комітет, як се доносить дальше телеграма, зарядив мобілізацію всіх мущин у віці низше 40 років і забрав для ужитку червоної армії всі коні.

Большевицький наступ на балтійськім фронті.

ПАРИЖ, 22. мая. — Телеґрама з Лібави доносить нині, що большевицькі війска розпочали в неділю наступ на цілім балтійськім фронті, від Шльок до Бавске.

Телеґрама додає, що большевики мають до своєї розпорядимости великі війска та що битва відбуваєть ся без перестанку дальше.

Большевики заперечують вістку про здобутє Риґи і Двиньска.

ЛОНДОН, 22. мая. — Большевицька бездротна телеґрама заперечує вісти про занятє Риґи і Двиньска противбольшевицькими війсками.

Естонські війска зближають ся до Петроґраду.

СТОКГОЛЬМ, 21. мая. — Естонські війска зближають ся до Петроґраду, як се доносить нинішний естонський урядовий рапорт.

Естонці в околиці Ґатчіни заняли зелізничу стацію Вруґа, беручи 700 большевиків в полон.

(Ґатчіна находить ся у віддаленю 35 миль на полудне від Петроґраду).

Ленін заповідає клясову боротьбу в цілім сьвіті.

ВІДЕНЬ, 21. мая. — Др. Л. Рудас, угорський професор, який повернув з Москви по шсітьмісячнім побуті в столиці савєтського правительства, оповідає, що Ленін заявив, що він не заключить мира, але клясова боротьба мусить тривати так довго, доки цілий сьвіт не зєднаєть ся в братерстві.

„Президент Вілсон", говорив Ленін, „не є представником ані доби ані ідеалів. Він хотів би лише вигладити, пробуючи квартою оливи, і успокоїти розбурхані филї океану. Він не бачить, що капіталізмови прийшов конець.

„Ані президент Вілсон ані аліянти не можуть завести тривалого мира, ані не є всилі розвязати політичні та економічні питаня, бо сьвіт находить ся в стані революції.

„Знищене капіталізму буде коштувати чимало жертв, але сі жертви будуть нічим в порівнаню до великої війни".

Аліянти є готові признати правительство адм. Кольчака.

ВАШІНГТОН, 21. мая. — Париська мирова конференція повідомила адм. Кольчака, диктатора омського правительства, що аліянти і Злучені Держави є готові признати його правительство яко правительство цілої небольшевицької Росії під услівєм, коли він утворить постійне правительство, запоручить свободу слова і преси та скликане установчих зборів.

Адм. Кольчак, як доносять, працює в тім напрямі, щоби узискати признане аліянтами свого правительства.

Делеґати в Парижи удержують постійно зносини з омським правительством і працюють над подробицями формального признаня. Після теперішного пляну всі держави аліянтів і Злучені Держави признають правительство адм. Кольчака рівночасно.

Чехо-Словаки втратили на Сибірі 200.000 людий.

ВАНКУВЕР, Канада, 22. мая. — З армії чесько-словацької, яка відіграла важну ролю в освободженю Сибіри зпід большевиків, а яка первісно числила 250.000 жовнірів, остало заледви 50.000 і вони находять ся тепер в дорозі до Чехії.

(Продовжене на сторо[...]і 4-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВЕЛИКА ПОЛІТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ.

На недільній манїфестації в Ню Йорку будуть промовляти визначні Американцї, представники Українцїв, Литовцїв, Лотишів і Естонцїв і будуть співати хори тих чотирох народностий.

Головною цїлию манїфестації є домаганє признання независимости України, Литви, Лотвії і Естонії, а також протест проти польських наїздів на землї українські і литовські.

Будуть ухвалені резолюциї, які будуть вислані до президента Вілсона, на мирову конференцію в Парижи і до Вашінгтону.

Манїфестація буде в Карнегі Гол, при 57-мій улици і 7-мій евені. Початок о 3-тій годині пополудни.

Можуть прийти тільки ті, що мають запрошення з печаткою У. Н. Комітету або тікети. Хто не має запрошення або тікету, не має вступу.

ВШЕХПОЛЬСЬКІ ГУНИ ПЕРЕЙШЛИ НАШ ДНІСТЕР.

Як ми вже писали в попереднім числї нашої часописи, Поляки зломили умову, яку зробили з Українцями в Парижи. Зірвали в підлий, підступний і провокаційний спосіб перемирє, яке заключили за порадою і представників Злучених Держав і аліянтів і в розбишацький спосіб дійсно як Гуни напали на наш край, заняли Самбір над Днїстром, а на полудне від Днїстра нафтові терени з Бориславом і Дрогобичем, посувають ся дальше на полудне в карпатські сторони в околиці Турки, а опісля хотять посунутись дальше на схід та заняти цїлу наш у Галичину і злучитись з Румунами.

Про польське розбишацтво в тім нападі сьвідчить навіть їх безличча отвертість, з якою про нього говорили і говорять. Кореспондент „Геральда", Мекензі, недавно писав, що польський комендант Пілсудскі, котрий 2 роки воював проти аліянтів, заявив отверто, що приготовив напад на галицьку Україну. Тепер же тойсам кореспондент доносить з Варшави, **що Поляки використали цїлотижневий застій на українськім фронтї в Галичинї, який запанував наслїдком перемиря, і напали на Українцїв несподївано і тому протягом трох днів потрафили посунутись наперед майже 100 миль.**

Чи може бути ще підлїйша політика?

Ляшня знає дуже добре, що вона не має жадного права до галицької України; вона знає дуже добре, що Америка й аліянти не видирали би краю від України для Польщі, і хотять загарбати його як Гуни при помочи нападу, розбою і рабунку.

Той напад і той розбій триває вже пів року. Пів року галицьке селяньство завзято боронило свого краю перед вшехпольськими Гунами, котрі хотїли загарбати в нього все те, що осталось по чотирольтній воєнній руїнї. Пів року вшехпольські Гуни не могли зломити української оборони; аж як злучили всї три Польщі, російську, австрійську і німецьку, та зібрали велику армію, як 16 мілїонів стало проти 4 мілїонів; як Українців відтяли від полудня Чехи наїздом на угорську Україну, а большевики наїздом на київську Україну, галицькі Українцї були вже дуже ослаблені, однак все ще завзято боронили свого краю. **Ті** щоби спинити пролив крови і скінчити війну в Галичинї, а помогти боронити київську Україну, вони за почином Америки і аліянтів згодились на перемирє з Поляками і прийняли його, мимо того, що в часї перемиря польські наїзники мали ще остатись в північно-західній части галицької України.

І от по тім усім, по умові в справі перемиря, по слові даній Падеревским президентови Вілсонови і премієрови Ллойдови Джорджови, Ляхи показують свою зрадницьку натуру; відграють комедію зі своїм „сеймом", „вибраним" при помочи шахрайств і підкупства; ломлять умову і премієрське слово „чести" та в розбишацький спосіб нападають на галицьку Україну, власне тодї, як Українцї зачали з уваги на перемирє і сподїваний мир пересувати свої війська на схід.

Українцї ніколи не могли сподїватись нічого лїпшого по вшехпольських Гунах, бо вони їх занадто добре знають від столїть.

Українцї добре знали, що мають до дїла з опришками і рабівниками і тому відразу взялись до оборони проти них при помочи оружя.

І нема сумніву, що були би, як би Ляхи були не дістали зовнїшної помочі.

Сю поміч дали їм аліянти, а передівсїм Франція.

Франція відразу вислала на Україну своїх польських прихильників ворогів українського народу, котрі домагались, аби галицькі Українцї віддали свій край добровільно в ляцьку неволю.

З того часу Франція все і всюди помагала Полякам: дала їм своїх офіцирів, гармати, амуніцію і т. д., для воювання против українського народу.

Потім Франція, помагаючи другим імперіялїстам, московським, під проводом Денїкіна, заняти Україну, накликала на Україну большевиків, котрі розбили початки армії Петлюри, які могли прийти в поміч нападеній галицькій Україні.

Відтак Франція і други аліянти давали всяку поміч вшехпольському імперіялїстичному правительству; аби не мало внутрішних клопотів, давали йому гроші, поживу і т. д.

Також Франція і другі аліянти позволили Чехам загарбати угорську Україну, рішуче проти волі народу сього краю, і відтяли галицьку Україну від полудня; позбавили її помочі від угорських Українцїв та доступу зброї з Угорщини.

Американське правительство, а також і британське правительство не підпирали сеї політики. Вони старались як могли відтягнути Францію від сеї небезпечної і погубної політики, але мало що могли вдіяти. Часто кивнуть тільки на їх протест. Франція занадто почуває самовільно, а Америка і Англія занадто терплять її небезпечну політику.

Америка згодилась на вислане 50,000 польських жовнірів, зібраних в Злучених Державах і удержуваних за американські гроші, переважно американськими Поляками, під проводом вшехполяка Галлера, до Польщі, **однак Поляки дали приречене президентови Вілсонови, що се військо не буде воювати проти Українців, анї проти другого народу, але що варта польське приречене, коли, як звісно, Поляки нїколи не додержують приречення. Премієр галицької України, др. Сидір Голубович, виразно заявив, що військо Галлера воює проти Українцїв.** Америка тепер бачить, що варта якенебудь польське приречене взагалї.

Тепер положене України дуже прикре! Український нарід, по наїзді большевицько-польсько-чеськім, не має змоги успішно боронитись на усї фронти.

Український нарід добре знає, що се лихо накликала на нього нещаслива політика французького правительства і тепер має повне право домагатись, аби Франція направила се лихо.

Телеграми з Парижа доносять, що українська делєґація заявила, що виїздить з Парижа, коли мирова конференція не заради́ть проти польського наїзду.

Обовязком мирової делєґації, особливо Франції направити се зло та змусити Польщу до пошанования прав других народів.

Конґресмен Геміл вніс протест проти польського наїзду на руки президента Вілсона і ми сподїваємось, що президент Вілсон перший стане в обороні нападеної галицької України. Ми знаємо, що президент Вілсон весь час війни, а особливо в часї переговорів, стояв за свободою для цїлого народу український. Поляки могли обманути раз Америку і президента Вілсона, що зломили приречене в справі армії Галлера, але другий раз не обманять.

БУДЬМО ХОЛОДНОКРОВНІ!

Події, які в останних днях зайшли на українській землї, можуть в розгоряченю вивести не одного Українця з рівноваги. Се в дійсности події, які крають щире українське серце і витискають кроваві сльози з наших очий. Але ми будьмо холоднокровні і не попадаймо в зневіру у власні сили.

В житю українського народу лучало ся много прикрих і болючих випадків. До них належать і останні події. Український нарід опинив ся нинї в критичнім положеню. На наших землях палахкотить воєнна пожежа, горить страшний огонь воєнної заверухи, нас атакують оружем з двох сторін, зі сходу і заходу. Зі сходу насувають на наші ряди большевицькі орди, із заходу польські Гуни.

Змова на нашу свободу! Український нарід, обезсилений пятилїтною війною, зводить тепер остаточну боротьбу за своє самостійне істнованє. Кажемо — остаточну боротьбу, бо від її висліду буде залежати наше істнованє.

Лиш не попадаймо в розпуку; будьмо холоднокровні! Вірмо, що рішенє нашої справи зближаєть ся до остаточного кінця. Не поріщить її мирова конференція в Парижи в нашу користь, то поріщить її сам український нарід. Наше критичне положенє має нагоду рішити долю цїлої Европи, а то й цїлого сьвіта. В своїм критичнім положеню український нарід мусить ратуватись і з нього мусить вийти. Богато буде залежати від того, яке становище займе мирова конференція супроти польського розбою. Сьвіт мусить розуміти, що своє добро український нарід мусить ратувати усїми способами. До помочи український нарід готов покликати собі навіть і тих, котрих нинї звуть найбільшими ворогами людства! В критичнім положеню поєднаємо ся хочби й з чортом, коли добрі люди не дадуть нам помочи!

Пани, котрі сидять тепер в Парижи і радять над долею сьвіта, мусять взяти українсько-польський інцидент як найскорше під увагу. Від рішення українсько-польської справи буде залежати їх авторитет у сьвітї. Від рішення українсько-польської справи буде залежати іспит зрілости мирової конференції. Коли мирова конференція апробує імперіялїстичну польську політику, тодї демократичні елементи українські і всї інші мусять звернути свої очи в противну сторону від Парижа. Лиш ми будьмо холоднокровні і вірмо, що наше істнованє залежить від нас самих.

Тепер український нарід бореть ся на два фронти, але в случаю, коли мирова конференція не накаже Полякам вицофатись ся сейчас з українських земель і не покарає їх за останний кровавий злочин, — український нарід готов зредукувати свої фронти до одного, а тодї спільними силами вдарить на Поляків! **(В)**

ВІДРОДЖЕНЄ УГРО-РУСЬКОГО НАРОДУ І ЙОГО ПРОВІДНИКІВ.

(Надіслана стаття).

В Гарісбурґу зібрали ся і обіцяли собі відродженє провідники угро-руського народу. Обіцяли відродити себе і нарід.

З народом лекше, бо нарід добрий і патріотичний, але не мав провідників. А провідники, і духовні і сьвітські, спали в мадярщинї. В дома по мадярськи, дух мадярський, політика мадярська, ба і серце мадярське.

Возьміть хоч би сьвященство. В дома не почуєш нічого, лиш по мадярськи. З жінкою по мадярськи, зі служницею по мадярськи, а найважнійше: з власними дїтьми лиш по мадярськи. Прийди до дому угро-руського сьвященика і заговори до його дитини по свому, то вона видивить ся на тебе, бо не розуміє тебе.

От такий стан застало відродженє. А се варто занотувати, бо се факт історичний.

Між провідниками угро-руського народу велика радість, що їх „Русинію" прилучено до Чехо-Словакії. Сїй „Русинії" обіцяли навіть якусь автономію, яка являєть ся для угро-руського народу тим, чим цукорок для дитини.

Дай Боже, аби всьо вийшло на добре, аби „Rusinija" була справдї руськым (не російським!) краєм. Дай Боже, щоби у всїх провідників угро-руського народу змінило ся серце мадярське і політика мадярська ріднє.

Але нам видить ся, що ся радість є передчасна, бо з тої Русинії стане Словакія. На місце мадярщини прийде словаччина і наш нарід, стільки лїт понижуваний і гноблений Мадярами, буде тепер понижуваний і гноблений Чехами та Словаками. З погордою вони будуть дивитись на тих, котрі схотять бути Русинами.

І знова наш нарід на полудне від Карпат буде без назви. Він знова буде встидати ся своєї назви і буде давати кликати себе „греко-католиком". Се буде його офіціяльна назва, хоч буде вона в пониженю. І тому скажу, що наш угро-руський брат дістав ся з дощу під ринву. Змадяризувати наш нарід не дав ся, бо мадярська мова була йому занадто чужа (змадяризувала ся лиш інтелігенція), але тепер винародовлене піде скоршим темпом... Пропаде в чесько-словацькім морі не тільки простий нарід, але й інтелїгенція. За короткий час з нашого народу за Карпатами і слїду не лишить ся!

Сумний факт і болючий!

Инакше вона булоб, як би наші братя з полудневої сторони Карпат получили ся з Україною галицькою. Ми на дїлї майже нічим між собою не ріжнимо ся. Одна в нас мова (з маленькими відмінами), одна віра, один обряд, одні звичаї й обичаї, одні чувства і почування, одні бажання і цїли, однакова доля недоля. На що ж нам власти́во дїлити ся? Хто буде мати з того користь? Користати-муть з того штучного подїлу наші вороги, але ворогами нашого народу. Се покажеть ся в недалекій будучности і горе будетим, котрі запрягають у ярмо наш бідолашний нарід!

Таку страшну зраду історія напевно осудить!

Приятель угро-руського народу.

МАСОВИЙ ВИЇЗД З АМЕРИКИ.

Починаєть ся поворотний перелив народів з Америки в Европу. Вже тисячами виїзджають чужинцї-іміґранти, а ще більше збирає ся в дорогу; і як тільки встигнуть дістати пашпорти та поміщене на пароходах, рушать ся маси вертаючих до краю. З переписи, переведеної департаментом праці в многих промислових округах, показує ся, що передівсїм в центрах сталевого промислу є дуже богато чужинцїв, які хочуть вертати ся назад до Америки. В сталевім промислі безробітє тепер майже загальне, а чужинцїв було в нїм занятих більше нїж в якім иншім.

Перепись в одній сталевій фабриці виказала, що з чужих робітників 66 процент було жонатих, а 64 процент має родини в старім краю. Звиш 61 процент чужинцїв заявило намір вертатись, а з них 91 процент на стало, а тільце 9 процент хоче поїхати в гості та назад приїхати в Америку.

Числа з деяких міст показують, що більша половина чужинцїв збирає ся виїзджати. Богато з них сподїваєть ся вернутись назад до Америки; богато задумує лишити ся дома. В многих случаях, здаєть ся, рішати-муть відносини в краю.

Здавало ся, що сильну пропаганду за виїздом будуть вести корабельні аґенти. Показує ся, що так не є. Корабельні компанії мають більше пасажирів нїж їм потрібно і не потребують підмовляти до повороту. Таксамо заграничча лїтература, закликаюча земляків вертати ся, ні широко не розходить ся, нї не має впливу. Чужомовна преса в Америці не попирає тої масової емїґрації.

Головна причина та, що еміґранти хочуть побачити назад своєї родини або довідати ся, що з ними стало ся в рідним краю. Богато не бачило жінок та дїтий через чотири роки. Посилали гроші, але навіть не знали, чи гроші доходили. Другий мотив виїзду є маєткові інтереси, а зокрема подїл спадщини по убитих на війнї своя́ках.

Окрім родинних та маєткових справ велике значінє для еміґраційного руху має безробітність в Америці, декуди дуже тяжка. Врешті богато чужинцїв сподїваєть ся застати тепер в своїм краю лїпші відносини, ніж були перед війною.

В однім великім містї на Мідл-Вест роблено перепись майбутних еміґрантів після національности. Росіяни мало не всї невдоволені і хочуть як найскорше вернути ся в Росію. Також Румуни майже всї виїзджають; з трох тисяч лишаєть ся ледви сто. Мадярів виїде дуже богато. За те Югословяни, здаєть ся, в більшости лишать ся. Поляки кажуть, що хоч Польща буде вільна, то більша частина їх не покине Америки. Все таки більше їх замовляє тікети, нїж було перед війною. Богато Українців з того міста хоче вертатись, одначе велике значінє для них мати-ме, як зложать ся відносини на Україні. Греки звичайно вертались, але війна задержала многих, богато тут поженилось і на стало осїло. Італїяни, як звичайно, неустанно приїзджають і виїзджають.

ТРЕБА НАМ КООПЕРАТИВНИХ СПІЛОК.

(Допись з Монесен, Па.).

Часто доводить ся нам чути, а маємо живий образ і в своїх очах та в своїм нужденнім житю, що наш робітник не має з чого щадити і все потребує позичити. Признаймо сами, що наш нарід бідний. Але власне з огляду на сю бідність треба найбільше приучувати ся нам до ощадности.

Пригляньмо ся богатим людям. Їм не треба щадити, бо вони мають запевнене істнованє в своїм маєтку, а бідний робітник, чи селянин, у котрого нема істнованя, певного жерела істнованя, своє повинен думати про хліб насущний, — за завтра. А щоб се завтра не стояло перед бідним робітником, або селянином, як мара голоду в критичні часи безробітя (як се діеть ся тепер), або з приводу яких инших нещасть, то треба з поденного, найменьшого зарібку відкладати хоч найдрібнійшу квоту на чорний день. І коли ми се будемо робити консеквентно, кождого дня, місяця і року, та коли будемо робити всї, без вимівки, тоді забезпечимо себе на случай немаємности в критичні хвилини життя, а в своїх кооперативних спілках призбираємо непомітно великі капітали. В сей спосіб увільнимось від зависимости чужого капіталу.

Отже, памятай, український робітнику, без огляду на те, чи ти робиш за десять долярів денно чи за чотири, що довжник є рабом вірителя.

Іван Климашко.

В РУКАХ ТУРКІВ.

Увільнений британський полонений описує, як його трактували варварські Турки.

Віннїпеґська „Трібюн" поміщує опис моряка Дж. МекНамари, який знаходив ся в турецькій неволі. Опис вельми цікавий і характеризує німецьких союзників та їх знущання над безборонними вязнями.

Тут я стаю — говорить Дж. МекНамара — фізичним розбитком, яко живучий меморіял турецького варварства. А жертви сих німецьких союзників включають найкрасших хлопців, які колинебудь полишили береги нашої (британської) імперії.

Коли мене взяли в полон на Ґаліполі, я лежав на землї, маючи дві рани від куль у правій нозї. Громадка з пятьох Турків наблизилась, а один з них сейчас пришпилив мене до землї, пхнувши свій баґнет через мій правий мускул.

Се насильство було подвійно звірським, коли злочинець витягнув баґнет на се, щоби прошити знова мое рамя.

Позіставших чотирох Турків дивились на се з рішучим заінтересованєм. Опісля обдерто мене з убрання до нага, взято мене до ряду з другими, аби з ними йти пішки три днї до Константинополя.

Коли одинайцять місяців опісля ґарнізон в Кут-ель-Амара мусїв піддати ся і не було ношів, аби нести слабих, їх страшно бичовано тому, що вони не могли разом машерувати з другими, здоровими; а коли не могли зовсім тримати кроку, їх помордовано в дорозї.

Сімсот миль між Кут-ель-Амара а Афро-Кара-Чісар — се місце соток примірів страшного варварства, незрівнаного в історії сьвіта.

Сї нещасні душі лежали там кілька днів покриті землею, погребані без церемонії.

По сїй скорченій від сонця землї лежать тїла хоробрих жовнірів, огидно знасилуваних, так що сьвідкам сих сцен они через кілька тижнів ставав незносимою мукою та страшним привидом.

Звірський Турок бичував хорих без віддиху; кров ляла ся з ран покалїчених, однак се не стримувало його; безсильні не могли боронитись, а видавали з себе тільки зойки, якими упивались їх мучителї, гейби музикою.

Нарешті наша партія сухорляків дійшла до шпиталїв; з обмотане ран було такого рода, що ранені попадали в непритомність; до того поживи давали так мало, що прямо неможна було прийти до себе.

Дійшовши до стихбульської вязниці (всіх полонених найперше там провадженo до реґістрації і клясифікації), я бачив команданта британської субмарини, Стокса, котрий своїм відвагою і не звертанем уваги на турецькі міни робив замішанє між Турками.

В однім таборі нас було на початку 800 здорових людий; при кінці місяця нас остало ся тільки 500, — решта померла. Се було звичайною річию бачити від двох до 20 брутальних мордів що дня.

Нас приміщено в обідраних будинках, повних щурів, які були несчислимі, та всякої другої погани питомої сему краєви.

В декотрих місцях не було охоронячів перед комарами, ліжок ми не мали зовсім, хиба тоді, як були в шпиталі. Одиноко річию, що служила за ліжко і накривало, була легонька ковдра.

Наша пожива складала ся з двох їджень денно, без ріжнородности — вода і пшениця.

В часї побуту в шпиталі давали нам трошки мяса, як на показ, а часами в декотрих таборах давали нам „понюхати" мяса. Одну вівцю подїлено між 200 людий!...

Наше правительство призначило для нас 20 долярів місячно, однак за сї гроші мало що можна було купити, тимбільше, що цїни були страшенно високі.

За се, що бранці ужили дерева запарити води на чай прямо умираючим жовнірам, їх бичували.

Німці взяли Турків під ноги.

З упадком ґаліпольської кампанії Турки з захватом перенялись байками про іздбите і відшкодоване, одначе вкоротці охолодили ся з свого, коли зрозуміли, що Німці стали їх панами.

Виючи по турецьки говорити, я мимоволї знав богато про те все.

Я чудував ся сим, коли бачив, як безцеремонно Німцї сували розпорядження, видані Турками, і як часто Шваби вимушували розпорядження на турецьких урядниках.

З обридженем мусїли Турки зрозуміти, що вони є безнадійні і безпомічні під німецькими чоботами.

Турки відзиралиб ся від Німців завтра, колиб тільки сьміли.

В їх краю тисячі кайзерового війська є змобілїзованого, через якого присутність Турки є приневолені до послуху.

Їх побоювання цїлковито́ програн̄ої приспішили перед упадком Баґдаду і Ерусалиму наші летуни, які бомбардували Константинополь.

Їх паніка була так великою, що аби вдержати над людьми контролю, мусїли помножити десять разів число осьвітлюючих „шукачів" ворожих лїтаків. По сім Німцї обіцяли Туркам великий атак в Палестині, який мав віддати їм все, що забрали. Британці.

Тисячі моторових кар великої сили, машинових ґверів і тяжких гармат з амуніцією та проти-лїтакових гармат спроваджено з Німеччини.

Якраз перед часом, коли мав зачати ся сей атак, вибух огонь, котрий знищив всї ті нагромаджені гармати й амуніцію. Експльозію можна було чути на милї довкруг. Через весь той час нещасні бранцї ходили у всяким „окритю", яке собі можна уявити, почавши від мішків до накрить зі шнурків...

Пакунки, які нам присилали з дому, були „очищені" зі всього, були „окрадені", а гроші, призначені для нас Британією, губили ся в команданта табору.

В початках, коли доходив до нас американський амбасадор, ще було як-тако.

Жінки і дїти кидали на нас камінем, а в містах недалеко воєнного району вони були незвичайно мстиві.

Коли відвідували нас невтральні люди або Німці, всьо умисно прилагоджувано для оказії. А скоро тільки сї віддалились, думаючи що нас трактується добре, Турки чимскорше забрали все назад — комедії попросту виправляли.

Коли нарешті прийшов час нашої візиту, ми найшли ся серед турецького населення, вертаючи домів, і бачились, в якім оплаканім станї знаходять ся Турки по містах і селах.

Ще передтим ми від сторожі було нам відомо, що люди вмирали як мухи з голоду і всякої недостачі. Більша частина склепів була позамикана, а ті, що були отворені, мали в себе так мало, що лїпше булоб, колиб і вони були замкнені.

У Відни цїлі ряди склепів також позамикані. В Австрії ми пережили ще гірший голод ніж в Туреччині. Одначе зістались мо переконані, що се не була вина їх (Австрійців), бо вони самі не мали поживи для себе.

Трох з нашої громадки померло в Австрії підчас нашого кількатижневого перебування.

Наше почуте радости, коли прибулисьмо до Англії, мусимо лишити до уяви читачеви. Моя душа болїє на гадку про сих, котрих я лишив за собою.

Я тільки прошу би всїх тих, котрі мають якийнебудь вплив або силу, щоби поршили небо і землю в користь тих тисячів терплячих в Туреччинї, над якими висить марево смерти.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ!

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА?

Як нема, то кождий сьвідомий Українець повинен постарати ся, щоб заснувати його.

До заснування нового відділу У. Н. Союза потреба на початку не меньше як 6 нових членів.

По близші інформації в справі заснования нового відділу треба зголошуватись листовно на адресу головного рекордового секретаря У. Н. Союза.

S. MILANOWYCZ
P. O. Box 76 Jersey City, N. J.

УКРАЇНЦІ В ПАСЕЙКУ СПОВНЯЮТЬ СВІЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ ОБОВЯЗОК.

(Допись).

Українці, проживаючі в Пасейку, Н. Дж., через довший час були туманені ріжними гультіпаками федераційними, були годовані всякими сплетнями та наклепами лідерів федераційних, котрим не о що иншого ходило, як лише о те, щоби затуманити нашого робітника облесними словами, а опісля тягнути з него послідний цент, аби мати за що безжурно жити.

Ще не так дуже давно приходили сї дурисьвіти до нас та казали, що вони одинокі спасителі нашого народу, а воно показало ся, що всьо то були лише пусті хвальби, щоби видурити більше наших центів, бо, як дотепер показалось, то вони ані пальцем не кивнули, щоби помогти нашому народови виборoти собі волю; але ще й тим добрим людям, котрі безінтересовно посьвятили ся народній справі, кидають колоди під ноги своїми нечесними і злобними доносами.

Отже ми слідили довго за тим, хто нам бажає добра і свободи, а хто шукає лише наживи для себе, і прийшлисьмо до переконаня, що У. Н. Комітет, помимо ріжних перепон від чужих і таки „своїх", докладає всіх сил, аби нашому народови здобути право бути вільним і свобідним.

Щоби і свою цеголку доложити до будови вільного храму України, ми, пасейські Українці, основали місцевий У. Н. Комітет і дня 18. мая б. р. урядили всенародне віче, щоби допомогти в боротьбі о волю і своїми жертвами.

Віче відбуло ся зараз по Службі Божій в церковній гали. Галя була заповнена щирими дітьми України, котрі, не зважаючи на обідову пору, прийшли, щоби порадити ся, в який спосіб помогти своїм братям в боротьбі за волю всіх нас. Віче отворив місцевий парох, о. В. Меренків, поликуючи президію до перепровадженя віча. Предсідатель по вступній формальности удїлив голосу п. Ю. Павчакови з Ню Йорку. Сей бесідник в одногодинній промові представив наше лихоліте під Австрією та царатом зперед военного часу, переходячи всї ті терпіня, які наш нарід зносив в обох державах аж до вибуху революції в Росії і Австрії. Опісля розказав, як то наші федераційні годованці дурили нас через три роки фарисейськими виступами на 300 вічах, котрими старали ся лише здеморалізувати нас. Відтак взивав до згоди і єдности, бо згода будує, а незгода руйнує. „Кождий думай, що на тобі міліонів стан стоїть; що за долю міліонів мусиш дати ти одвіт!" — закінчив бесідник словами незабутного Франка, за що публика нагородила його бурею оплесків.

По нім говорив о. В. Меренків і пані Онищук, котра взивала українське жіноцтво до участи в народній роботі, враз з мущинами.

Потім заряджено збірку, на котру присутні зложили готівкою 200 долярів, а деклярували около 300 долярів. Опісля зголосили ся добровольці-охотники на колекторів і заявили, що будуть так довго працювати, поки не „збітують" жертвами всі українські громади в Злучених Державах.

Отже до праці, шановні Пасейчани! Хоч ми тут знесилені бувшим страйком, але нам ще не так гірко, як нашим братям за морем, котрі вичерпані і знесилені 4½-літною війною, а помимо того не упадають духом, але цїпко держать в руках кріс, говорячи: „Або волю здобути, або дома не бути!" Чиж ми супроти тих жертв, які вони поносять, мали би бути трусами та лінюхами? Ні! Ні! Сто разів ні! Від губи собі відорвім, а поможім нашим братям в боротьбі за нашу свободу, щоби, як повернемось на вільну Україну, наші лиця не горіли від встиду, що ми, тоді як наші братя не вагались жите нести в жертві Україні, були безчинні і байдужні. Отже до праці!

Ваш приятель вічевик.

БІДА КОЛО ЧОРНОСОТЕНЦІВ.

(Допись з Канзас Сіти, Канзас).

Чим справа України близша до здійсненя, тим чорна сотня більше бісить ся. І так в Парижи ґаспадін Маркоф реве своїм Юдовим ревом: „Помагайте, Карпатороси, бо наша програна, як не буде долярів!" А тут в Америці деякі протоєрії і прості попи вторують свому одномисленнїку та друґу Москалю з ґаліцкої московщини.

Дурійте, виродні сини Матери України. Помагайте катувати рідну матір. Але прийде час, що нарід, який ви збаламутили в заміну за царські гроші, прозрить, а тоді вам горе, виродні сини! Не буде вам місця на землі. Москалї вас не приймуть, бо вже вас пізнали, що ви за одні, бож не з любови до Московщини ви баламутили наш нарід, а з любови до царських рубликів. На Україну ви не відважите ся пійти, бо там суха гиляка вас жде — і дай Боже вам її дочекати ся. „Вікраїняйте" у своїй „Свѣтѣ" так, аби вам аж повикручувало, то і так Україна буде — бо де правда там і Бог поможе.

Катерина Новосад.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ПОЛЯКИ ЗАКУЛЬТУРНІ НА ТАКЕ...

В 48-мім числі „Свободи", з 24. цьвітня 1919, була поміщена отся кореспонденція, в якій говорить ся, що Поляк Френк Урбан, літ 40, знасилував 17-місячну дочку Українця Андрія Летнянчина в Честер, Пенн.:

„40-літний кавалер і 17-місячна „панна" — отсе головні особи, котрі виступають в трагічнім романсї, який розіграв ся минувшої неділї в домі Українця Андрія Летнянчина, в Честер, Пенсильванія. На сам Великдень Андрієва жінка пійшла до церкви на вечірню, оставляючи дома 17-місячну дочку, добре підхмеленого мужа Андрія і знаного пияка, Поляка Френка Урбана. Урбан, побачивши, що Андрій є підхмелений і спить, взяв дитину на руки, виніс на поверх і там знасилував її. Повернувши до дому, почула Андріїха гіркий плач дитини. Вона побігла на гору і побачила на однім ліжку Урбана, а на другім купаючу ся в крови дитину. Не знаючи, що стало ся, вона сейчас покликала лїкаря. Прибув лїкар, оглянув дитину і сейчас покликав поліцію і шпитальний віз. Урбан відпирав ся перед поліцаями, кажучи, що він нічого не знає. Та коли на поліційній стацїї оглянули його, знайшли окровавлену спідну одїж. Його замкнено сейчас до криміналу, а дитину віддано до шпиталю".

Ся новинка сподобала ся пану Данглеви, редакторови клївлендських „Вядомосьці Цодзенних", і він подав про се згадку також у своїй ґазеті, в числї 107, з 8-го мая 1919. Новинка, як кажемо, сподобала ся йому, але не сподобало ся йому се, що такий дикий злочин поповнив Поляк.

Та у Поляків на всьо є своя рада. І пан Данґель знайшов раду також на се. Він богато не думав, лише написав, що „в Честер, Па., арештовала поліція русіна за звеженцон зброднен попелньонон на 18 мєсенчней дзевчинце, якей сен он допусьціл в станє піяним".

Як бачимо, справу представлено цїлком по польськи. Нащо признавати ся, що сей зьвірячий злочин поповнив Поляк і кидати на себе правдиве сьвітло, коли можна сказати, що сим дикуном є „Русін"...

„Що то за польська правдомовність; що то за хуліґани і драби ті Ляхи!" — пише до нас в листі наш читач, надсилаючи нам витинок з ґазети пана Данґля.

Се вже справді хуліґанство!

МУЗИЧНІ АФОРИЗМИ.

Музика служить для розривки, до вихованя, для піднесеня духа і серця та до увільненя душі від терпінь.

Вже сама природа так звязала нас з музикою, що ми, колиб навіть хотіли, не могли би без неї обійти ся.

Музика є гейби душевною купілию; хора душа занурюєть ся в струю любих тонів і виходить знова здорова й очищена.

Музика є мовою найглибших і найбільше стихійних первнів людської душі. Вона є висловом не тільки почувань, бо походить з глибших ще жерел: з сеї темної просторони імпульсів та інстинктів — з несьвідомости, в якій лежать оригінальні стремлїня, всі ті сили без назви, все те незнане, чого ще жадна наука прослідити не зуміла.

Більше ніж краса очаровує гарний, милий голос; він є прикрасою тіла, є силою душі.

Подібно як природним обявом в житю чоловіка є любов, так само гейби любовна злука поезії з музикою є природним випливом їх єства.

Щоби в штуці щось путнього сотворити, треба злучити три річи в одноцільність: мужеську енергію, жіночу ніжність і діточу наївність.

Мультатулі.

ПІҐМЕЙ.

Переклав Омелян Карашкевич.

Розкажу вам, яким чином прийшла на сьвіт п о к о р а.

Піґмей був дуже малого росту. Так йому залежало на тім, щоби глядіти з гори на инших. Але то удавало ся йому дуже рідко, бо був, на жаль, такий малий.

Вибрав ся в дорогу, щоби пошукати меньших від себе людий: не знайшов їх. А жадоба глядіти з гори на инших росла в нім і ставала в нім чимраз могутнійшою.

Прибув до Патаґонії; тут люди такі великі, що новонароджені глядять з гори на родичів.

Не подобало ся то Піґмеєви... в инших. Та зневірившись ся в змогу найти меньших від себе людий, взяв ся на спосіб. Видумав чесноту й установив її яко „перше усліве".

„Хтонебудь більший від Піґмея, буде хилити ся аж по позем Піґмеєвого лиця". Новість приняла ся. Всі Патаґонці стали чесними. Як хтось знайшов ся, хто, ходячи прямо, виступив супроти „першого услівя" Піґмеєвої чесноти, був караний в незвичайний спосіб. Кидали ся на нього всі зігнені та чесні і доти згинали впертому шию, аж поки лице його не схилило ся до точки патаґонської чесноти. А того, що двиґав на своїх раменах цілу Патаґонію, а не хотів бути чесним, поклали під буки з таблицею, на котрій виписано одним патаґонським словом: т о й ч о л о в і к з а в а д ж а в П і ґ м е є в и.

Переклавши патаґонський вислів на нашу мову, маґи-мемо: г о р д і с т ь.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ГОЛОВНА РАДА ЧОТИРОХ ПРОДОВЖИЛА РЕЧЕНЕЦЬ О ОДИН ТИЖДЕНЬ.

Дня 29. мая німецькі мирові делеґати мають дати відповідь в справі мира.

ПАРИЖ, 21. мая. — Головна рада „чотирох" рішила продовжити о один тиждень реченець на предложене німецькими делеґатами відповіди в справі мирового договору.

Реченець був визначений первісно на день 22. мая. Німецькі мирові делеґати заявили, що вони не є всилї в протягу уділеного їм реченця зладити відповідь. Новий реченець упливає з днем 29. мая.

Німецька делеґація має намір предложити додатково ще шість нот, а імено в справі робітничого питаня, відшкодованя, Альзациї і Льотаринґії, східної границї, заянятих територій і німецьких маєтків.

Алїянти не мають охоти робити якихнебудь уступок Німеччині, але продовжене реченця на відповідь вказує, що вони хачуть дати Німеччині спромоґу предложити свою справу.

НІМЕЧЧЧИНА НЕ ПІДПИШЕ МИРА В ЙОГО ТЕПЕРІШНІЙ ФОРМІ.

Приняте мира вважає німецьке правительство закріпощенем німецького народу на довгі літа.

БЕРЛІН, 20. мая. — Німеччина відкине мирові условя у тій формі, в якій їх предложено, бо вони містять в собі економічну руїну, політичне знеславлене і моральний занепад для цілого німецького народу, і то не лише під теперішну пору, але й на будучі ненароджені поколїня". — Того рода заяву передало німецьке правительство до оголошеня кореспондентови „Асошіейтед Прес".

В КАНАДІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК У ВІНІПЕҐУ.

Страйковий комітет обіймив контролю в місті.

МОНТРЕАЛ, Канада. — Страйковий комітет обіймив повну контролю в місті. Пожива, молоко, сьвітло і вода є під зарядом страйкового комітету.

Осідок міських властий находить ся в „Лейбор Темпел".

Майор міста, Чарлс Ґрей, є безсильний. Поліція повнить службу за дозволом страйкового комітету.

Страйковий комітет запровадив цензуру над всїми телеграмами, які виходять з міста.

Промисл в застою. 35.000 робітників вийшло на страйк. Почта не урядує. Телефони і трамваї перестали курсувати. Від четверга не вийшла жадна часопись, лише страйковий комітет видає вісти на чотирох сторінках.

Страйк грозить цілій західній Канаді.

БРЕНДОН, Манітоба, 21. мая. — В цілій західній Канаді грозить спинене промислу, коли юнії в прочих містах прилучать ся до загального страйку, який обхопив Вініпеґ.

Одержані вісти доносять, що робітничі юнії у Вікторії, Ванкувер, Калґарі і в инших містах заявили ся за загальним страйком, скоро лише провідники видадуть приказ.

З приводу перерваня телеґрафічного получeня з Вініпеґом надходять відси лише скупі вісти. Одержані вісти вказують однак, що відносини, пануючі у Вініпеґу, є подібні до савєтського режіму.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Протибольшевицький заговір в Будапешті не удав ся.

БУДАПЕШТ, 21. мая. — Нині викрито новий протиреволюційних заговір. Провідників заговору увязнено і забрано склади з оружем і амуніцією.

Заговірники мали намір зорґанізувати білу ґвардію і заняти Будапешт, увязнюючи Белю Куна і прочих членів савєтського правительства.

Провідниками заговору були переважно бувші поліційні урядники, між тими двох шефів поліції. За співучасть в заговорі увязнено також кількох богатих дідичів.

Ленін заохочує угорське правительство до витривалости.

ВІДЕНЬ, 21. мая. — Голова угорського савєта, Беля Кун, одержав від Леніна, російського большевицького премієра, слідуючу телеграму:

„Видержіть за всяку ціну; робіть приємне лице до алїянтів, обманюючи їх, доки ми не здобудемо Румунії".

Угорська червона армія одержала приказ спалити Будапешт і убити всїх закладників, а відтак розійти ся на чотири сторони, на случай, коли би наступ большевицької армії на Румунію не вдав ся або коли би чеським і сербським війскам пощастило ся заняти Угорщину.

Ґен. д'Еспрей, головний командант війск алїянтів в Македонії, прибув до Арада, щоби відси кермувати воєнними операціями проти Будапешту.

В АНГЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Айриші не хочуть платити Англії податків.

ДОБЛИН, Ірляндія, 21. мая. — Партія айриських революціонерів, „Шін Фейн", рішила перевести першу пробу независимости айриської републики, відмовляючи плаченя податків, наложених англійським правительством.

Партія проголосила, щоби ніхто не платив ані цента податку з тої причини, що англійське правительство, яке наложило податки, є правительством чужим і не має власти над Ірляндією.

През Вілсон а справа Ірляндії.

ПАРИЖ, 21. мая. — Президент Вілсон не буде інтервенювати в користь Айришів, щоби Англія запевнила безпечний проїзд айриським делеґатам до Парижа.

Таке домагане предложили американсько-айриські делеґати секретареви Ленсінґови, який передав сю справу президентови Вілсонови.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

130.000 війска для оборони горішного Шлеска.

ЛОНДОН, 22. мая. — Кореспондент „Дейли Мейл" доносить зі Шлеска, що Шлеск буде небавом осередком завзятої боротьби.

Горішний Шлеск порішив належати до Німеччини. 130.000 старого вправленого війска находить ся в Шлеску, готового до боротьби з Поляками.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДЕЩО ПРО САРАНЧУ.

Кажуть, що сего літа в Канаді і в Злучених Державах має появити ся велика саранча, і фармери у великім страху, що молоді рослини, трава і збіже зістануть знищені, коли тому якось не зарадить ся.

Саранча се дуже цікавий рід комах, котрої характеристику вже так далеко виступлюваню, що навіть можна докладно предсказати той час, коли вона має появити ся. Одного року вона появляєть ся у величезній скількости, відтак знов через довгі часи її не видко. Її дивне появлюване час від часу стає загадкою для людий, і тому богато ріжних забобонів про саранчу повстало. Одно є дуже цікаве в природі, що ся саранча дуже поволи розвиваєть ся в земли, а відтак раптово міліони сих комах всї майже в одним часі вилітають зпід землі.

Саранча несе яйця в галузю дерев або корчів. Молоденькі вигрівають ся в протягу пару тижнів, відтак падуть до землі, загребують ся в землю і починають довге підземне житє. Коли вже прийде час їм виходити зпід землі, як вже комаха дозріє, вона будує щось в роді комина пару цалів понад землю, і вилазить сим комином з землі. Та в сім часі вона майже цілком схована в подовгастій шкаралупі. Отже скоро вийде на двір, то чіпаєть ся якогонебудь твердого предмету, як дерева або плота, і чекає, доки не пукне на ній лупина, котра звичайно тріскає здовж хребта, і через сю щілину вилітає дозрілий, крилатий коник — саранча.

Коли приходить рік, що появить ся саранча, тоді відчуваєть ся в людий страх. Та се не лиш тепер буває у цивілізованім сьвіті, а бувало все в історії людства. Як появлять ся хмари саранчі, тоді боїмо ся, що упадуть вони денебуть на молоде овочеве або яке инше пожиточне дерево і знищать його. І дійсно є чого боятись. Число сих комах є незлічиме, та не можна уявити собі, як вони можуть нести яйця в галузю молоденьких дерев, щоб їм нічого не шкодило. Бувало також, що часом саранча не спричинила великої шкоди. Дуже молоденькі овочеві дерева звичайно бувають цілковито знищені або дуже ушкоджені, але проте саранча майже ніколи не шкодить великим деревам в садах. В теперішних часах є способи, щоби молоді дерева перед саранчею охоронювати.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Національно-культурна автономія".

Представники Злучених Кооперативних Організацій північної Росії і Сибіри видали минувшої середи манїфест до американського народу, в якім говорять про конечність боротьби з большевиками. Щоби сю боротьбу провадити як слід, вони будуть попирати Колчакове правительство в Омску. Манїфест говорить отсими словами про організацію російської держави: Скликанє нових російських установчих зборів, вибраних загальним, прямим, рівним і тайним голосованєм в поодиноких частях або в цілій Росії нараз; централїзація правительственної власти всїх народів і племен, які замешкують Росію, на основі національної і культурної автономії; безусловне признанє як найширшої демократичної самоуправи для міст і земств; реґуляція органів горожанської адміністрації і спільна координаційна робота обох; рівність всїх і кождого перед законом і судом. — З повисшого манїфесту виходить, що Москалї ніяк не хочуть погодити ся з домаганями ріжних національностий бувшої Росії — стати самостійними.

500.000 безробітних.

Правительствене бюро праці обчисляє, що з днем 17. мая 1919 у 87 містах Злучених Держав було около пів міліона безробітних. Ню Йорк є центром безробітя в цілій державі. В тім місті ходить без праці около 200.000 робітників. За Ню Йорком слїдує Клівленд, де є 30.000 безробітних, а відтак Пітсбург, де є 20.000 безробітних. З 87 міст 39 виказує 310.-860 безробітних. 15 міст, або 17%, виказує 7.830 безробітних. Прочі міста, числом 33, виказують рівне число безробітних і брак робітників.

Звіти з 36 стейтів виказують, що у 19 стейтах є надвишка робітників, у 4 є брак робітників, а у 13 нема ні надвишки ні браку. Брак робітників даєть ся відчувати у північно-західних, полудневих і полудневозахідних стейтах. Найбільше безробітє є в північних і північно-східних стейтах. Після стейтів і міст число безробітних виносить:

Ню Йорк: Ню Йорк 200.000; Олбани 5.000; Рочестер 3.000.— В Бінґемптон, Кінґстон і Йонкерс нема безробітя, але й нема браку робітника.

Пенсильванія: Пітсбург 20.-000; се місто є головним осередком безробітя. — У Філядельфії нема безробітя ані браку робітника.

Огайо: Клівленд 30.000; се місто є осередком безробітя в стейтї.

Коннетикот: Бріджпорт 6.800, — є осередком безробітя; Ню Гейвен 4.000; Норвич 1.000; Мерідіен 500; Дерби 400; Мідлтавн 350; Стемфорд 300; Ню Лондон 250. — Путман, Стамфорд, Торінгтон і Віллімептик не мають безробітних ані браку робітників.

Мейн: Портленд 800, — є осередком безробітя.

Массачусетс: Фол Рівер виказує брак ткацьких робітників, а надвишку всїх инших.

В Ню Гемпшир, Вермонт і Род Айленд нема безробітя ані браку робітника.

Стережіть ся ошуканців.

Теодозій Спасик з Пітсфілд, Масс., остерігає через „Свободу" всїх Українців перед двома ошуканцями, котрі ходять від хати до хати і збирають від людий гроші, кажучи, що збирають їх на страйкерів у Лоренс, Масс., або на Український Сиротинець у Філядельфії, Па. Тимчасом сї „колектори" є собі звичайні ошуканці; один з них Поляк, а другий, здаєть ся, Українець, або може навіть оба Поляки.

Борлезон обіцює поправити доставу почтових посилок.

У відповідь делєґації, яка прихала з Трой, Н. Й., поскаржити ся на лихе доручуванє почтових посилок, мінїстер почт Борлезон заявив, що він висилає спеціяльних комісарів до всїх міст, відки приходять подібні скарги. Комісарі мають розслідити всї скарги і тї, котрих узнають за винуватими за лиху почтову комунікацію, будуть строго карані.

Шкільна комісія в Пітсбургу, Пенсильванія, постановила, щоби заміжних учительок не принимати на посади. Ся постанова входить в житє з початком слїдуючого шкільного року.

Неграмотність в Америці.
(Спеціяльно до „Свободи").

Військовий асентирунок виказав, що неграмотність між мущинами військового віку виносить 24.6%. Иншими словами, один з кождих чотирох не вміє ні читати ні писати. „Американці — говорить ся в надісланім до нас бюлетинї — дуже чванили ся своєю осьвітною системою, але асентирунок виказав, що жадна держава не має так великого проценту чужинців і неграмотних. Не знаючи ні читати ні писати, сї неграмотники мають мало або таки цїлком не мають нагоди довідати ся про американські принципи й ідеали". З приводу того мінїстер війни Бейкер зарядив школи для неграмотних жовнірів американської армії у Франції. Тепер в тих школах вчить ся 210.000 молодців, на загальне число 1,250.000 американських жовнірів у Франції. Знова мінїстер внутрішних справ Лейн виготовив проект, на основі котрого кождий мущина нисше 24 літ житя мусить під грозою кари вчити ся англійської мови. Сей проект вже був предложений попередному парляментови, але це діждав ся навіть дискусії. Тепер його предложив ся новому парляментови.

Женщини проти війни.

Міжнародний жіночий зїзд в Цїриху, Швайцарія, на своїй останній сесії порішив одноголосно викликати в цїлім сьвітї страйк женщин на случай вибуху другої війни. Сю пропозицію піддала панна Герцка, делєґатка з Відня. Принято її з додатком, що страйк мають ся викликати навіть тоді, коли би війну санкціонувала Лїґа Держав. Ухвалено віднести ся з відкликом до соціялістів, зби на случай війни вони відмовили ся служити у військових рядах. Принято також резолюцію, щоби женщинам дати місце в Союзі Держав.

Чому сей судія відмовив просьбі о зміну називск.

До судії Бенедикта в Бруклині, Ню Йорк Сіти, прийшло 60 старих і молодих жидівських імігрантів з Росії та просили його, щоби він позволив їм змінити свої називска з „Кановський" на „Кенайон". Судія спротивив ся сьому. „Я — казав судія — буду старати ся, о скільки можливо, заборонити людям змінити свої називска. Я противлю ся таким змінам. Роблю се в тій цїли, щоб ми могли в кождій хвилї спізнати расу, релїґію і національність кождого нашого горожанина та мешканця. Просячі о зміну кажуть, що їх називска наносять їм велику шкоду в провадженю інтересу; я однак вважаю, що зміна називска може наносити ще більшу шкоду для громади і суспільности, тим більше, що більшість сих людий є вже в старшім віці, отже мають за собою добру або злу репутацію. Зміною одного називска на друге наносить ся кривду для тих, котрі вславили ся під другим називском".

Сухоти в армії.

Товариство для ратованя людий перед сухотами подає, що при рекрутованю молодців до військової служби відкинено 62,-000 сухітників. Инших 20.000 увільнено від війська з тихсамих причин, коли вони вже були у військових таборах. Під сю пору у військових шпиталях є 6.-000 молодців, хорих на сухоти. В сїм краю отже є не богато, лише 88.000 молодих людий, котрих признано сухітниками.

ПОЗІР! УКРАЇНЦЇ З МІКІС РАКС, ПА І ОКОЛИЦЇ, ПОЗІР!

Заходом Театрального Кружка читальні ім. А. Коцка, відограєсь велике представленє

НЕЩАСНЕ КОХАНЄ

драма в 5. дїях (Л. Я. Манька) зі співами і танцями

ДНЯ 30. МАЯ 1919 Р.
(на „Декорейшен Дей")
о годині 7.30 вечером,
в салі „Польській Сокільни" при Мунсон Евеню.

ДІЄВІ ОСОБИ:
Михайло Тютюн, богатий селянин .... Л. Вантух
Калина, його жінка .... Х. Секула
Варка, його дочка .... А. Томашек
Семен, парубок .... О. Галевич
Есип, наймит .... П. Роловин
Зінько, сплетниця .... М. Таньчак
Хведот, деньщик .... Т. Білий
Хведір, парубок .... Н. Никорак
Кузьма, парубок .... В. Шак
Остап, парубок .... М. Шпак
Хвеська дівчина .... М. Соловіева
Мелашка, дівчина .... А. Сенькова
Маруся, дівчина .... А. Секула
Хивря, дівчинка .... Н. Федоровчак
Старшина .... В. Таньчак
4 рибаки, 2 старости, два музиканти.
1-ша жінка .... М. Гошелик
2-га жінка .... А. Маґунова
Дівчата, хлопцї, селяни і салдати.
Дірігент співу О. Кучер.
Режісер О. Галевич.
На се прегарне представленє запрошуємо всїх. — КОМІТЕТ. 61-62

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Аграрна реформа.

Нове правительство України, під проводом соціялїста-революціонера Мартоса, видало 3-го мая 1919 манїфест до українського народу, в якім говорить ся про конечність боротьби о незавнсимість. В манїфесті говорить ся також, що правительство має на цїли перевести радикальну аграрну реформу та навязати торговельні зносини України із заграницею.

Сойм Західної України.

Правительство Західної України виготовило вже проект виборчого закона, принятого Українською Народною Радою. В соймі західно-української републики має бути 221 послів: Українців 160, Поляків 33, Жидів 27, Німців 1.

Українці на соціялістичній конференції.
(Спеціяльно до „Свободи").

На міжнародній соціялїстичній конференції, котра відбуваєть ся в Амстердамі, Голяндія, від 27. цьвітня 1919, під предсідательством провідника шведських соціялїстів Брантінґа, заступають Україну др. Борис Матюшенко і Петро Дідушок. В тягу нарад конференція взяла під увагу меморіял д-ра Б. Матюшенка, в якім поставлено домаганє безпроволочного признаня незавнсимости України. По довгих дискусіях внесено в тій справі дві резолюції. Перша резолюція, французького делєґата Льонґвета, поперта Німцем Газе і Анґлійцем МекДоналдом — уповажнила Українців до тихсамих прав, якими тішать ся инші народи, заявляючи притім, що Українцї самі мають право проголосити свою незавнсимість після бажаня народу. Друга резолюція, голяндського делєґата Трельстри, поперта Бельґійцем Гаймансом і Шведом Брантінґом — домагала ся безпроволочного признаня незавнсимости України. Резолюцію Льонґвета переголосовано 9 голосами проти 8, резолюцію Трельстри, яка є доповненєм першої, принято 12 голосами.

Вивозять цукор з України.

Як доносять часописи, большевицьке правительство на Україні постановило із засобу 13,000.000 пудів цукру на Україні відступити 7,000.000 Московщинї.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цїнник книжок до друкарні „Свободи".

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Заходом тов. Теребовельська Поміч" в Ню Йорку, Н. Й.
— відбуде ся —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

в 4-ту річницю заложеня Товариства
В СУБОТУ, 24. МАЯ 1919 Р.
в LIBERTY HALL,
263 E. Houston St., New York, N. Y.
Початок о годині 7-ій вечером.
ВСТУП 35 ЦНТ.
Музика п. Миколаєнка.
На сей баль запрошуєть ся всїх Українців і Українок з Ню Йорку і околиці. Прийдіть а не пожалуєте.
За добру забаву і обслугу ручить
59-61 КОМІТЕТ.

ОБОРН, Н. Й.
Кружок Драматичний в Оборн, Н. Й.
відограє
ДНЯ 30. МАЯ 1919 Р.

НАТАЛКА ПОЛТАВКА

комедіо-опера в двох діях.
ДІЄВІ ОСОБИ:
Наталка, українська дівчина .... п-на Ю. Дичко
Горпина Терпилиха, її мати .... п-ні Е. Савіцька
Петро, любовник Наталки .... п. С. Мардзїнський
Микола, дальший свояк Терпилихи .... п. С. Паньківський
Тетерваковський, возьний, жених Наталки .... п. Е. Саварин
Макогоненько, сільський виборний .... п. Ю. Стець
Початок о годині 7-ій вечер.
61-62

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Театр Української Народної Громади, 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк, Н. Й.
В НЕДІЛЮ, 25. МАЯ 1919 Р.
на користь
товариства „Зоря" в Ню Йорку, Н. Й.
— відограє —
штуку преміовану Галицьким Краєвим Фондом п. з.

КАТЕРИНА МУЖИЧКА

драматичні картини в 4-ох діях.
ДІЄВІ ОСОБИ:
Софія Івановна Варецька, молода вдова .... Н. Н.
Олекса Стокач, парубок ... п. В. Лазута
Семен Когут, селянин ... п. С. Баюс
Палажка, його жінка .... п-ні М. Мельникова
Катерина, їх дочка .... п-на М. Климкович
Перепетуя Бруєвичка, вдова фершала ... п-ні М. Комищевацька
Яша, її син ... п. С. Комищевацький
Сисой, дід пасічник ... п. І. Матофій
Дуня, покоївка Варецької .... п-на Т. Семчишин
Гершко, шинкар ... п. М. Щигельський
1-ший, 2-гий і 3-ий селянин.
Парубки, дівчата, рибалки, народ, селяне.
Режісер п. С. Комищевацький.
Дірігент п. М. Гундич.
Музика Тов. ім. М. Лисенка.
Початок точно о годині 5-ій вечер.
Вступ 75 і 50 цнт.
ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.
Українцї! Отсим тов. „Зоря" просить Вас прибути на прекрасну штуку „Катерина", яка буде виставлена в неділю, дня 25. мая с. р. в Укр. Нар. Домі. Представленє пічне ся точно в назначенім часї, щоб було доволї забавити ся. Приходіть всї а не пожалуєте. — КОМІТЕТ. 60-61

ТЕАТР УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ГРОМАДИ
217-19 Іст 6-та улиця - - - - - - - - Ню Йорк, Н. Й.
— відограє —
В СУБОТУ, ДНЯ 24-ГО МАЯ 1919 РОКУ
на користь тов. „Запорожська Січ" в Ню Йорку

ЗАПОРОЖСЬКИЙ КЛАД

українська комедія опера в трох діях Ванченка-Писанецького.
Режісер п. С. КОМИЩЕВАЦЬКИЙ. Дірігент п. М. ГУНДИЧ.
МУЗИКА ТОВАРИСТВА ІМ. М. ЛИСЕНКА.
ПОЧАТОК О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ. ВСТУП $1.00, 75 і 50 ЦНТ.
ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ!
59-61 КОМІТЕТ.

ПІТСБУРГ І ОКОЛИЦЯ! ПІТСБУРГ І ОКОЛИЦЯ!

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
АБО НЕБУВАЛА ОКАЗІЯ.

КОЛИ? В горячу задушну і спекотну днину:
В НЕДІЛЮ, 1-ГО ЧЕРВНЯ 1919 Р. О 11-ІЙ ГОДИНІ ЗРАНЯ.

ДЕ? Там де холодний вітрець повіває, де сонце не допікає, де пташня співає, де цьвітка пахне, де деревина спекоти сонця не допускає, де воля проживає.

НА ФАРМІ...

НА ЩО? Щоби око красою налюбувалось, щоб ухо від гуку фабрик відпочало, щоб груди сьвіжого воздуху набрала, щоб язик спрагу вгасив, щоб ти ся повеселив!

ТА ЯК?

ПРИЙДИ І ПОГЛЯНЬ!

ЩО НЕ БУДЕ?

ОКАЗІЯ ЯКОЇ НЕБУВАЛО!

1) УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ, за якою ти на конець села гнав, щоб почути, щоб самому затягнути.

2) УКРАЇНСЬКА МУЗИКА, що так остро грає, дрібно витинає, що самі ноги скачуть, гуляють і стриму не мають.

3) ҐЕҐАЮЧА ГУСКА І КУДКУДАЧКА. Вірджінська фармерка їх зерном напихала, щоб ти ґаздине потіху, користь мала. З піря будеш крайову перину мала, росолом свого мужа напувала, а смалець на хрипку ховала.

4) ПЕРЕГОНИ В МІШКАХ, або повний мішок сьміху. Як не маєш доброго ременя, то лїпше не дивись на ту штуку.

5) БУФЕТ, як дома не можеш собі догодити, то там певно собі догодиш.

6) УКРАЇНСЬКА КУХНЯ, вона зварить смачну ковбасу, і приготовить українську ковбасу, що аж губи собі оближеш.

7) ??? А ЩО СЕМЕ? Ні не семе а перше: ВСТУП 50 ЦНТ. ВІД ДОЗРІЛОГО, а 25 цнт. лише від дівчат, що їх стягнуть. Без них і сьвіт невеселий, а не то пікнік.

8) ДОХІД НА БУДОВУ УКР. НАР. ДОМУ. О, як тілько „вунтів" і на Укр. Нар. Дім, то пійду і других возьму.

АЛЕ ЯК ЙТИ? Бери кару „Carrick" і їдь до Church Ave. (та улиця, що веде до українського цвинтаря). В кого мушкули в ногах здорові, той за пів години зайде. Провідники і стовпи дорогу покажуть. А як ти забув, або не хочеш ходити, то силою ґазоліни на пікнік залетиш.

А НЕ ЗАБУВАЙ НАЙВАЖНІЙШОГО зі собою взяти, як хочеш добру забаву мати. 61-62

ДО ПОБАЧЕНЯ НА ПІКНІКУ. КОМІТЕТ.